

**A Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács
állásfoglalása
a szellemi tulajdon sérelmére elkövetett cselekmények büntetőjogi szankcionálásáról**

A Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács (a továbbiakban: Tanács) 2005. évi munkaterve 5. pontjának megfelelően foglalkozott a szellemi tulajdon sérelmére elkövetett cselekmények esetében a polgári jogi és a büntető jogi felelősség kérdéseivel.

A Tanács véleményének kialakításához dr. Bacher Vilmos testületi tag „A polgári jogi és büntető jogi felelősség határai a szellemi tulajdon sérelmére elkövetett cselekmények esetében” című tanulmányát, valamint az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontját vette alapul.

A Tanács a 2005. május 27-én megtartott testületi ülésén a következő állásfoglalást fogadta el:

1) A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvénynek az 1999. évi CXX. törvény 35.§-ával és a 38-39.§-aival valamint a 2001. évi CXXI. törvény 73-75. §-aival módosított 329.§-a, valamint 329/A.§ - 329/D. §-ai szabályozzák a bitorlás, a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének, a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszásának, a jogkezelési adatok meghamisításának, valamint az iparjogvédelmi jogok megsértésének tényállásait.

E rendelkezések – kivéve a Btk. 329.§-ában és a Btk. 329/A. §-ában foglalt bűncselekményeket – az 1998. évi IX. törvénnyel kihirdetett, az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított Kereskedelmi Világszervezet által létrehozott Marrakesh-i Egyezmény 1/C mellékletében foglalt, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásáról szóló, un. TRIPS Egyezmény alapján kerültek szabályozásra a Büntető Törvénykönyvben.

A TRIPS Egyezmény megkülönbözteti egyrészt a szándékos védjegyhamisítást és a szerzői jogok kereskedelmi nagyságrendű (üzletszerű) kalózkodását, amelyek esetében a tagállamok kötelesek büntetőjogi szankciókat bevezetni, másrészt a szellemi tulajdonjogok sérelmére elkövetett bitorlásokat, amelyek esetében a tagállamok büntetőjogi szankciókat hozhatnak, különösen, ha a bűncselekményt szándékosan és kereskedelmi méretekben követték el.

A magyar büntetőjogi szabályozás ezzel szemben egységesen a jogsértés fogalma alatt kezeli ezeket az eltérő magatartásokat.

Az a tény önmagában megfelel a nemzetközi szerződés szerinti, a minimum-követelményeket tartalmazó kötelezettségvállalásnak, hogy a magyar büntetőjogi szabályozás túlmegy a TRIPS Egyezmény által ajánlott büntetőjogi szankciókon.

A Tanács megítélése szerint a jogbiztonság és az alkotmányosság követelményeit veszélyezteti, hogy a Büntető Törvénykönyv az iparjogvédelmi törvények fogalmaitól eltérő fogalom meghatározásokkal a büntetőjogilag üldözendő cselekmények körébe von olyan magatartásokat is, amelyek ellen a polgári jogi szankciórendszer útján kellene fellépni.

2) A Tanács megítélése szerint ugyanezen követelmények érvényesülését nehezíti, hogy a szerzői vagy kapcsolódó jogok megsértése c. törvényi tényállás utaló (keret) tényállás, és emiatt a büntető bíróságnak kell azt a szakkérdést mérlegelni, hogy az érintett jogosult külön törvényben meghatározott, bonyolult rendszerbe foglalt valamely vagyoni jogát sérti-e az adott cselekmény. A Btk. 329/A. §-a szerinti tényállás lényegileg az egész szerzői jogot kriminalizálja. A különböző fokú bíróságok eltérő álláspontokat alakítanak ki egyes esetekben arra nézve, hogy hol vonható meg a szabad, illetve még nem büntetendő felhasználás határa.

3) A Tanács megállapítja, hogy a Btk. 329/D. §-a szerinti tényállásban az iparjogvédelmi jogoknak „az oltalom tárgyának utánzásával vagy átvételével megsértése” fogalom meghatározása eltér a vonatkozó iparjogvédelmi törvények fogalom meghatározásaitól. A Büntető Törvénykönyvnek a szellemi tulajdon megsértésére vonatkozó tényállásainak megfogalmazása jogbizonytalanságot eredményezhet. Az Alkotmánybíróság 70/2001. (III. 14.) AB határozata szerint a szóhasználatból fakadó bizonytalanság önmagában is sérti az alkotmányos szervek működésének kiszámíthatóságához fűződő alkotmányos érdekeket.

4) A Tanács egyetért azzal, hogy „az oltalom tárgyának utánzása vagy átvétele” fogalom meghatározása nincs összhangban sem a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény szabadalom bitorlásra vonatkozó 35. §-ának rendelkezéseivel, sem a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény védjegybitorlásra vonatkozó 27. §-ának rendelkezéseivel.

A büntetőjogi fogalom nem felel meg azoknak a követelményeknek, hogy a büntetőjogi szankcióval kilátásba helyezett tilalom világosan megfogalmazott legyen. Az „oltalom tárgyának átvétele” meghatározás útján a büntethetőség körébe von olyan eseteket, amikor rendkívül bonyolult elhatárolásokon múlik, hogy valamely megoldás vagy eljárás szabadalomba ütközik-e, illetve megvalósult-e a védjegyoltalom tartalmába ütköző védjegybitorlás.

Az egyes tényállásokban a büntethetőség megállapítása a büntetőjog hatályán kívül eső szakkérdések előzetes eldöntésétől függ. A pontatlanul megfogalmazott büntetőjogi tényállások átnyúlnak más jogterületekre, és azokat kriminalizálják.

5) A Tanács javasolja és indokoltnak tartja a Büntető Törvénykönyvnek a bitorlásra, a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogokra és az iparjogvédelmi jogok megsértésére vonatkozó 329. § - 329/A-D. §-ainak felülvizsgálatát és a szellemi tulajdonvédelmi törvények rendelkezéseivel összhangban lévő módosítását a szellemi tulajdonvédelem kriminalizálásának megakadályozása érdekében.

6) A Tanács javasolja a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvénynek a büntetőjog átfogó kodifikációját megelőző módosítását. E módosítás keretében a jogbiztonság elvei szerint a szellemi tulajdon egyes oltalmi tárgyainál külön-külön célszerű meghatározni, hogy melyek a Büntető Törvénykönyv hatálya alá tartozó jogellenes cselekmények.

A hatályos büntetőjogi szabályozás szankcionálja a nem kereskedelmi mértékben elkövetett cselekményeket és az üzletszerű elkövetés már a tényállás minősített esete. Ez a szabályozás eltér az Európai Unió tagállamainak gyakorlatától, mivel valamennyi tagállamban csak a kereskedelmi mértékben elkövetett szándékos cselekményeket szankcionálják.

Az európai szabályozásban nem található olyan gyakorlat, amely a szellemi tulajdon sérelmére elkövetett bűncselekményeket a vagyoni jogi cselekmények fejezetében szabályozza. Az európai gyakorlatban, vagy a szellemi tulajdon egyes oltalmi formáira vonatkozó törvények tartalmazzák a büntetőjogi rendelkezéseket, vagy a büntető törvénykönyvben a szellemi tulajdonra vonatkozó külön fejezetben szabályozzák az egyes szellemi tulajdoni formák szerint elkülönítetten a bűncselekménynek minősülő magatartásokat.

7) A Tanács célszerűnek tartja, hogy a Büntető Törvénykönyv módosításának téziseiről –a Tanács koordinálásával –a szellemi tulajdonnal foglalkozó szakmai szervezetek bevonásával megtartott egyeztető eljárás keretében szülessen döntés.